

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skulde Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede:

Tilgangen til Universitetet er fremdeles i Tiltagende, idet i forrige Aar 242 Studerende, eller 73 flere end i 1880, underkastede sig Examen artium.

Der er forberedt en Revision af de gjældende Undervisningsplaner for de offentlige Almenstoler.

Restaurationsarbejderne paa Trondhjems Domkirke have været fortsatte efter Planen, idet der i det forløbne Aar fremdeles har været arbeidet paa Restaurationen af Kirkens Østskib.

I afvigte December Maaned er udkommet den paa offentlig Bekostning ved Overlærer L. Sylow og Professor Sophus Lie udgivne nye og omarbejdede Udgave af Mathematikerens Nils Henrik Abels samlede Værker.

Oplysningsvæsenets Kapitalfonds Formue var ved Udgangen af Budgetaaret 1880—81 16,653,510 Kr., deri indbefattet omtrent 1,641,340 Kr., tilhørende forskjellige geistlige Embeder.

Til samme Tid udgjorde det geistlige Byggefonds Kapital 359,220 Kr.

Det geistlige Enkepensionsfonds Kapital er fra 31te December 1879 3,938,800 Kr. steget til 3,985,459 Kr. den 30te Juni 1881.

Det Nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalformue udgjorde ved Udgangen af Regnskabsaaret 1880—81 1,236,129 Kr.

Resultaterne af den færdige, men endnu ikke trykte Fattigstatistik for 1878 bestyrke den tidligere ytrede Formodning, at der med Aaret 1877 indtraadte en Periode af forøget Trang til offentlig Understøttelse, idet der i Aaret 1878 er understøttet 60,800 Personer mod 58,800 i 1877 og 57,700 i 1876. Fattigforjærgelsen krævede i 1878 et Beløb af 6,320,000 Kr. eller betydelig mere end i noget foregaaende Aar.

I det sidst forløbne Aar er der meddelt naadigst Stadfæstelse paa 26 nye offentlige Stiftelser

eller Legater med en samlet Kapitalformue af henved 638,000 Kroner.

Den angaaende Vasdragsforholdenes Ordning nedsatte Kommission har tilendebragt sit Hverv og tilstillet Regjeringen motiveret Forslag til Lov angaaende Vasdragenes Benyttelse m. V., hvilket Forslag endnu er Gjenstand for Gransking.

Ved Kongelig Resolution af 9de September 1881 blev det overdraget en Komité af 2de Mænd at tage Lov om Firma-Registre af 3die Juni 1874 under Overveielse samt i Forbindelse dermed at udarbejde Forslag til Love om Firma og Procura samt om Beskyttelse for Varemærker, saavidt muligt overensstemmende med de Forslag angaaende samme Emner, der saamtidig maatte blive udarbejdede af dertil udnævnte svenske og danske Komitterede. Denne Komités Virksomhed er ikke affsluttet.

Udgifterne ved Lovovertrædelsers Paatale, der i 1879 udgjorde Kr. 722,000, have i 1880 andraget til Kr. 763,000.

Det samlede Fangebelæg i Rigets Strafarbejdsanstalter er i Aaret 1881 gaaet noget ned. Det udgjorde ved Aarets Begyndelse 1103, hvoraf 841 Mænd og 262 Kvinder, og ved Aarets Udgang 1043 — deraf 804 Mænd og 239 Kvinder.

I Henhold til Kongelig Resolution af 29de Juni 1881 er Kristiania Lugthus, efterat man har evakueret samme for Mandfanger og derhen overflyttet de kvindelige Fanger i Trondhjems Lugthus, organiseret til udelukkende Kvindeanstalt for hele Riget.

Med Undtagelse af en meget udbredt Mæslingeepidemi har Sundhedstilstanden i Riget i 1881 i det Hele taget været god.

Høsten var i det Søndre og Vestensjældske under et Middelsaar, men god i det Nordensjældske. Vaarsæden har givet godt Udbytte undtagen paa Vestlandet, hvor Udbyttet var under et Middelsaars. Vintersæden mislykkedes i de vigtigere Distrikter. Poteteshøsten har været god. I Finmarken har Høsten i det Hele været mindre tilfredsstillende.

Torskefiskeriernes Udbytte i 1881 var, navnlig paa Grund af det mindre heldige Fiske i Finmarken, vistnok endel mindre end i det fore-

gaaende Aar, men staar dog neppe under Gjenemsnitsudbyttet i et Middelsaar. Sildefiskerierne antages at have givet et ikke ubetydeligt Udbytte. Fiskepriserne vare gjennemgaaende lave.

Industrien har i det hele arbeidet under nogenlunde normale Forhold, og de fleste Fabrikker have været i fuld Drift.

Bergværksdriften viser delvis Fremgang.

Handelsomsætningen har omtrentlig været af samme Omfang som i det foregaaende Aar og dens Resultat ligesom i dette nogenlunde gunstigt for Tralasthandelen, men i det hele middelmaadigt, hvad Fiskehandelen angaar.

Skibsfartens Udbytte har været ringe, og Seilskibsrederiet er neppe tiltaget; derimod ere flere større Dampskibe dels anskaffede, dels under Bygning.

Tilgangen paa Laanekapital har været betydelig og Discontoen som Følge deraf lav; dog er nogen Stigning indtraadt i Aarets sidste Del.

Udvandringen har været meget betydelig.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede Veiarbejder er i det Væsentlige foregaaet i Overensstemmelse med den for samme lagte Plan.

Paa de under Udførelse værende Jernbaneanlæg er Arbeidet i det forløbne Aar skredet planmæssigt frem.

Den ca. 100 Kilometer lange Bane fra Throndhjem over Meraker til Rigsgrændsen, paa hvilken der allerede i Februar Maaned 1880 blev aabnet midlertidig Trafik, overgik den 17de Oktober 1881 til regulær Drift i Forbindelse med det tilstødende svenske Jernbaneanlæg, som da i Retning fra Rigsgrændsen var fuldført indtil Trångsviken ved Storjønns vestlige Ende. Den endnu gjenstaaende Strækning af de svenske Anlæg indtil Östersjund antages at ville være fuldført Sommeren 1882, til hvilken Tid saaledes Jernbaneforbindelsen mellem Throndhjem og Sundsvall vil være fuldført. Af Jernbaneanlægget fra Drammen om Laurvig til Skien blev Strækningen mellem Drammen og Laurvig aabnet for Drift den 7de Decbr. sidstl.

Ved Udgangen af 1881 udgjorde den samlede Længde af de i Drift værende Jernbaner ca. 1,330 Kilometer, medens ca. 235 Kilometer for Tiden ere under Bygning. De under Udførelse værende Anlæg nærmer sig nu sin Fuldbendelse,

saaledes at de væsentligste Arbejder paa disse antagelig ville være tilendebragte i Løbet af kommende Budgettermin.

Undersøgelser for nye Jernbaneanlæg have ogsaa fundet Sted i afvigte Aar i Genhold til de dertil givne Bevilgninger.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikringsindretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1881 for Kjøbstads-Afdelingen Kr. 388,549,380 og for Land-Afdelingen Kr. 215,552,230 tilfammen Kr. 604,101,610.

Kjøbstads-Afdelingens opsparede Fond udgjorde ved Udgangen af 1881 omtrent Kr. 3,120,000, Land-Afdelingens til samme Tid omtrent Kr. 230,000.

Rigets Tolbintrader, der for indeværende Budgettermin ere anslaaede til 18,250,000 Kroner have i 1881 udgjort 16,865,107 Kroner.

Brendevinsafgiften, der for Budgetterminen 1880—81 er anslaaet til Kr. 3,600,000, har i Tilvirkningsterminen 1880—81 udgjort Kr. 4,621,400, hvori fragaar omtrent Kr. 1,500,000 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført Brendevin.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1880—81 er anslaaet til Kr. 2,400,000, har i Tilvirkningsterminen 1880—81 udgjort Kr. 2,318,650, hvori kommer til Fradrag omtrent Kr. 96,000 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført M.

Den til Revision af Rigets Matrikulskyld oprettede Hovedskyldbedelingskommission fortsætter fremdeles sine Arbejder og vil antagelig inden Udgangen af indeværende Halvaar kunne afgive sit Udkast til Fordeling af Rigets Matrikulskyld paa Amtene.

Kongsberg Sølvværk har i Budgetaaret 1880—81 givet en Produktion af omtrent 4,800 Kilogram fint Sølv og et Overskud af omtrent 154,000 Kroner, foruden Renter af dets Driftsfond, medens Overskudet i Budgettet var anslaaet til 117,000 Kroner.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg paaibegyndtes i Septbr. Maaned 1881 en Udmyntning for Statskassen af 200,000 Kroner i 1-Kroner, som vil blive tilendebragt Vaaren 1882.

Statskassens udestaaende Fordringer, som ved Udgangen af 1880 udgjorde 34,439,000 Kro-

ner, beløb sig ved Udgangen af 1881 til Kr. 33,001,900.

Statskassens synkende Fond, der efter Beretningen til sidstfor samlede Storthing var Eier af Statsobligationer til Beløb Kr. 2,414,660, er fremdeles bleven forøget ved, at Renterne af Fondets Obligationer ere blevne anvendte til Indkjøb af Obligationer. Ved Udgangen af 1881 var Fondet saaledes Eier af Statsobligationer til Beløb Kr. 2,423,215.

Den ifølge Storthingsbeslutninger og Kongelig Resolutioner af 1869, 1873 og 1876 oprettede særskilte Afdeling af Statskassens synkende Fond, der efter ovennævnte Beretning var Eier af 166,930 Kr., eiede ved Udgangen af 1881 Kr. 192,725.

Statskassens kontante Beholdning, som ved Udgangen af 1880 udgjorde omtrent 9,151,000 Kr., udgjorde ved Udgangen af 1881 omtrent 4,003,000 Kr., der dog saagodt som ubelukkende hidrorte fra de til Anlæg af nye Jernbaner tilveiebragte Midler.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af Aaret 1880 udgjorde 104,396,000 Kr., udgjorde ved Udgangen af 1881 104,492,000 Kr.

I 1881 er den amortisable Statsgjæld forøget med £ 64,500 eller omtrent 1,171,000 Kr. i 4 %'s rentebærende Statsobligationer, der ere blevne solgte for Statskassens Regning af den af vedkommende Laangivere ikke overtagne Del af Statslaanet af 1880. I Begyndelsen af indeværende Aar er yderligere bleven solgt endel af de omhandlede Obligationer.

Statskassens Beholdning af Preferenceaktier i den norske Hovedjernbane, der ved Udgangen af 1880 udgjorde £ 142,100, er i 1881 forøget med £ 460 og udgjør altsaa nu £ 142,560, der have kostet i Indkjøb omtrent Kr. 2,809,000. Til Dækkelse af Aktiernes Indkjøbssum var ved Udgangen af 1880 udfærdiget og afhændet 4½ pSt.'s Statsobligationer, til samlet Paalydende Kr. 2,960,000. Senere er der udfærdiget og afhændet Obligationer til Paalydende Kr. 40,000, og i alt er der saaledes udfærdiget Obligationer til Paalydende Kr. 3,000,000, som er udbragt til omtrent Kr. 2,809,300.

Hypothekbanken har i 1881 udfærdiget Obligationer til Paalydende Kr. 6,000,000 og udbetalt Pantobligationer til Beløb Kr. 7,443,200.

Ved Kongelig Resolution af 19de Novbr.

1881 er det efter forrige Storthings Anmodning bestemt, at der skal oprettes Laanekontorer under Hypothekbanken i Bergen, Thronhjelm og Tromsø, som ville træde i Virksomhed, saasnart de fornødne forberedende Forberedninger i den Anledning ere tilendebragte.

Med Armeens Afdelinger afholdtes f. A. de almindelige Øvelser.

Fra Krigsskolens øverste Afdeling uderaminedes 19 Elever, der ansattes som faste Sekondlöjtnanter; fra nederste Afdeling uderaminedes 5, der samtlige gik over til øverste.

4 Elever have i 1881 bestaaet Afgangsexamen ved Højskolen.

I det forløbne Aar har Indkommandering af udskrævede Mandstaber ikkun fundet Sted i ringe Udstrækning.

En til Samarbejdelse af Tjenestereglementerne nedsat norsk-svensk Kommission har i Aarets første Maanedø været i Virksomhed i Stockholm.

Et nyt Gevær (Magasinegevær) er antaget for de forenede Rigets Armeer. Forarbejdelsen af disse Geværer er paabegyndt ved Kongsberg Vaabenfabrik. Denne har i f. A. afleveret 2,520 Remingtongeværer.

Med Skars Krudtværk er forarbejdet 16,400 Kg. Geværkrudt, 21,150 Kg. kubisk Krudt.

Med Hovedarsenalets Værksteder og Laboratorium har Arbejdet paa Grund af indskrænkede Midler været drevet i noget mindre Udstrækning end tidligere.

Med Skarsborg har været afholdt Torpedo- og Skydeøvelser om Natten under elektrisk Belysning.

Den 3die Kanonstand paa Hovedbatteriet er bleven monteret og enkelte Kanonemplacements ombyggede.

Ingeniørarbejderne ved Rigets Fæstninger og Exercenterpladse have været drevne paa sædvanlig Maade.

Den geografiske Opmaaling har været fortsat i Romsdals, søndre og nordre Trondhjems Amt; Opmaaling og Befaring af tidligere opmaalt Terrain har fundet Sted i Akerhus, Kristians, Buskeruds, Bratsbergs og søndre Trondhjems Amt.

Hydrografiske Undersøgelser ere foretagne i Strøget i og omkring Trondhjemsleden.

Oploeding af Havbunden har fundet Sted fra Vigten til nordenfor Torghatten, hvorhos samtidig endel Misvisningsobservationer ere foretagne.

8 nye Kartter ere udkomne i Handelen.

Med Marinens Hovedværst er en Kanonbaad af 1ste Klasse og en do. af 2den Klasse fuldførte, en Torpedobaad af 1ste Klasse og nye Rjelder til Monitoren Skorpionen ere under Arbejde, Kanonchalupper ere under Omdannelse til Kanonbaade af 3die Klasse. Til Øvelse af Officerer og Mandstaber er, foruden Øvelse med Exercenterfløjen Desideria, foretaget Togter med Korvetterne Alfen og Rorven samt en Afdeling Dampkanonbaade; med Dampkanonbaaden Sleipner er derhos foretaget et kort Togt til Frederikshavn. Torpedøøvelser have været afholdte ved Sandefjord og Drøbakfund.

Nyt Fyr er anlagt paa Utterøen ved Kinn, og en Fyrlampe er anbragt paa Rødbjerg i Trondhjemsfjorden.

Nye Mærker og Fortøiningsindretninger ere anbragte paa forskellige Steder.

Flere Arbejder til Forbedring af Havne og Seiløb paa Kysten ere foretagne eller under Udførelse.

I Postgangen har der kun fundet faa og mindre væsentlige Udvidelser Sted. Efter Aabningen af Jernbanelinien Drammen—Laurvik og af Merakerbanen er der paa disse underholdt Postomkarteringskontorer.

Væsentligt til et Forjøg har Dampskibs-Postbefordringen langs Kysten mellem Christiania og Bergen samt den i Forbindelse hermed underholdte Postlinie mellem Christiania og Frederikshavn i de forløbne Aar været fortsat ogsaa i November samt Størstedelen af December Maanedø.

Postvæsenets Indtægter have i Budgetterminen 1880—81 andraget til et ikke ubetydeligt større Beløb end i næstforegaaende Termin. Det tør vistnok antages, at disse Indtægter ogsaa for indeværende Budgetaar ville blive adskilligt større end paaregnet.

I Statskassens Bidrag til Landets Skyds-

anstalter har der fundet en ikke uvæsentlig Nedgang Sted, i det Tilfældene til de faste Stationer have vist sig at være i Nedgang i de fleste Amtsdistrikter.

Diligencefarten i Gudbrandsdals- og Valdersrouterne har i Sommermaanederne været fortsat med heldigt Resultat.

Telegrafvæsenets Indtægter vise betydelig Fremgang.

Revisionsdepartementet har, uagtet de under samme henlagte Forretninger fremdeles have været i Stigende, dog seet sig istand til at holde Revisionsvæsenet paa et i det Hele taget tilfredsstillende Standpunkt.

Sans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storthing med al Kongelig Raade og Underst velbevaagen.

Givet paa Stockholms Slot den 14de Januar 1882.

Under Vor Haand og Rigets Segl.

Oscar.

(L. S.)

N. Kjerulf.

Lehmann.